

בש"פ 3190/14 - ארזון שמעון, ארזון תמי, יוסף דהן נגד משטרת ישראל

בבית המשפט העליון
בש"פ 3190/14

לפני: כבוד השופט י' עמית

המבקשים: 1. ארזון שמעון
2. ארזון תמי
3. יוסף דהן

נגד

המשיבה: משטרת ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בתיק ע"ח 35902-04-14 שניתנה ביום 30.4.2014 על ידי כבוד השופטת ל' ברודי

בשם המבקשים: עו"ד תמר קידר
בשם המשיבה: עו"ד אבי וסטרמן

החלטה

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ל' ברודי) מיום 30.4.2014 בע"ח 35902-04-14, בגדרה נדחה עררם של המבקשים על החלטות בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופטת ש' זמיר) מיום 13.3.2014, 9.4.2014 ו-13.4.2014 בב"ש 27835-03-04 ובמ"י 35827-03-14.

1. נגד המבקשים מתנהלת חקירה משותפת של משטרת ישראל ורשות המיסים, בחשד לביצוע עבירות שונות לפי חוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000 (להלן: החוק או חוק איסור הלבנת הון), עבירות מס ועבירות מרמה.

ביום 13.3.2014 ניתנו על ידי בית משפט השלום, במעמד המשיבה בלבד, ארבעה צווים נגד המבקשים ונגד קרובי משפחתם מכוח סעיפים 32, 34 ו-43 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן: פסד"פ). מכוח צווים אלו, בית משפט השלום הורה על המצאת מידע אודות הנכסים הפיננסיים וחשבונות הבנק של המבקשים וכן על הקפאתם; ניתנו צווי מסירת מידע על נכסיהם הרשומים של המבקשים וכן הוקפאו הנכסים והזכויות בהם; ניתנו צווי מידע וצווי מניעה ברשם המשכונות בהתייחס לנכסי המבקשים ונרשם עליהם משכון לטובת

עמוד 1

המדינה; ניתנו צווי מסירת מידע ממשרד התחבורה וממשרד הרישוי אודות כלי רכבם של המבקשים וניתנו צווי מניעה האוסרים על ביצוע כל פעולה ביחס לכלי הרכב ולזכויות בהם (להלן: הצווים).

ביום 18.3.2014 המבקשים נעצרו לצורכי חקירה בחשד לביצוע עבירות בניגוד

לחוק ובגין עבירות נוספות. למחרת התקיים דיון הארכת מעצרים ואז התבררו להם קיומם של הצווים הנ"ל. לטענת המבקשים העתק הצווים הומצא לידי בא כוחם רק ביום 1.4.2014 ויומיים לאחר מכן, הגיש בא כוחם בקשה לביטול צווי ההקפאה על חשבונותיהם ובקשה לשחרור כלי רכבם שנתפסו מכוח הצווים.

ביום 9.4.2014 התקיים דיון בפני בית משפט השלום, בו הוחלט בהסכמת הצדדים, לשחרר את כלי הרכב בכפוף למספר תנאים, לשחרר שניים מחשבונות הבנק וכן הוחלט על הקפאת חשבון אחר למשך 180 יום מתחילת החקירה הגלויה ביום 18.3.2013 (בהערת אגב אציין כי בסופו של יום המבקשים לא עמדו בתנאים ולפיכך לא שוחררו כלי הרכב התפוסים).

בהמשך לדיון זה, ניתנה החלטת בית משפט השלום מיום 13.4.2014. בהחלטתו, דחה בית המשפט את הבקשה לביטול הקפאת שלושת חשבונות הבנק הנוספים. בית המשפט קיבל את עמדת המשיבה לפיה שילוב סעיף 21(א) וסעיף 26 לחוק מביא למסקנה כי ניתן להחיל את סמכויות החיפוש והתפיסה לפי הפסד"פ גם לגבי רכוש בשווי פירות העבירה, להבדיל מרכוש הקשור בביצועה העבירה. נקבע כי יש בחומר הראיות שהוגש לבית המשפט, לצד הדו"ח הסודי, כדי להקים חשד סביר בדבר ביצוע העבירות על ידי המבקשים, באופן המצדיק הקפאת החשבונות לצורך בחינת אפשרות חילוטם בעתיד. עוד נקבע כי באיזון בין הפגיעה בזכות הקניין של המבקשים, לבין מניעת האפשרות להעלים את הרכוש, ובשים לב לעובדה כי הסכומים המוחזקים בחשבונות מהווים אחוז קטן מהסכום הנטען כי נעברה בו העבירה, נוטה הכף לעבר עמדתה של המשיבה.

2. על החלטה זו ועל ההחלטות מיום 9.4.2014 הגישו המבקשים ערר לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד. בערר נטען, בין השאר, כי צווי המניעה הזמניים, להבדיל מצווי מסירת המידע, ניתנו בחוסר סמכות עניינית מאחר שלפי סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון המפנה לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים) הסמכות נתונה לבית המשפט המחוזי.

לאחר דיון שהתקיים במעמד הצדדים, דחה בית משפט קמא בהחלטתו מיום 30.4.2014 את הערר. נקבע כי לבית משפט השלום הייתה סמכות לדון בבקשות, באשר בפני המדינה שתי דרכי פעולה אפשריות לתפיסת הרכוש: האחת מכוח סעיף 34 לפסד"פ בשילוב עם סעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון (להלן: המסלול הראשון) והשנייה מכוח סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון המפנה לפקודת הסמים המסוכנים (להלן: המסלול השני). עוד נקבע, כי הבחירה במסלול הפסד"פ נעשתה מטעמים ענייניים ולאור השלב בו המצויה החקירה המסועפת, וכי הפגיעה במבקשים מידתית.

מכאן בקשת הערר שלפני.

4. לטענת המבקשים, בקשת רשות הערר מתייחסת לעניינים כבדי משקל שטרם הוכרעו על ידי בית משפט זה, בדבר סמכותו של בית משפט השלום ליתן צווי חילוט זמניים במעמד צד אחד מכוח הפסד"פ טרם הגשת כתב אישום. המבקשים מפנים טענותיהם הן לעצם ההכרה בשני המסלולים במקביל והן לאופן הבחירה באיזה מסלול לפעול. לטענתם, המסלול הרלוונטי למתן צווי מניעה זמניים הינו המסלול השני בלבד, ובענייננו לא התקיים ולו תנאי אחד מהתנאים הנדרשים לפי מסלול זה. לחילופין, העלו המבקשים טענות שונות ביחס לפגיעה בזכות הקניין שלהם והיקף הרכוש שנתפס.

המשיבה גרסה כי טענת המבקשים כבר נדונה והוכרעה על ידי בית המשפט העליון וכי ההכרה בשני המסלולים במקביל נתמכת בלשון החוק, פרשנותו ותכליתו. לגופם של דברים, המשיבה טוענת כי הבחירה במסלול הראשון מוצדקת לשם הגשמת התכלית החקיקתית.

דין והכרעה

5. חרף ניסיונם של המבקשים לעטות על הבקשה אצטלה של שאלה עקרונית שטרם הוכרעה, הפסיקה כבר נתנה דעתה לשאלת תחולתם המקבילה של שני המסלולים לעיל. משכך, הבקשה אינה מגלה עניין החורג מעניינם הפרטי והפרטני של המבקשים ולא מתקיימות נסיבות מיוחדות אשר מצדיקות מתן רשות ערר "בגלגול שלישי" (וראו בש"פ 562/13 עאצי נ' מדינת ישראל (24.1.2013); בש"פ 2134/13 עאמר חרחש נ' מדינת ישראל (10.4.2013); בש"פ 1327/14 ערמין נ' מדינת ישראל (5.3.2014); בש"פ 2786/11 ג'ריס נ' מדינת ישראל (17.4.2011)).

6. בית המשפט הכיר זה מכבר בהקפאת חשבון בנק כתפיסה לפי הפסד"פ (בש"פ 5015/99 התאחדות משפטנים בלתי תלויים נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(1), 657 (1999)), וכן הוכרה האפשרות ששני דברי חקיקה שונים, שמכוחם יכול בית המשפט להורות על תפיסה או חילוט רכוש בהליך הפלילי, יחולו בנסיבות המקרה הספציפי (ע"פ 1236/97 מדינת ישראל נ' חוזה (5.6.1997)). זאת ועוד. טענתם העיקרית של המבקשים, לפיה אין להחיל את המסלול הראשון במקביל למסלול השני, כבר הועלתה ונדחתה על ידי בית משפט זה (דנ"פ 3384/09 אברם נ' מדינת ישראל (26.7.2009) (להלן: דנ"פ אברם)). תחולה מקבילה זו, שנשענת על לשון החוק ותכליתו, הוכרה ומיושמת דרך קבע בבתי המשפט המחוזיים עת הם נדרשים לסוגית התפיסה והחילוט בעבירות לפי חוק איסור הלבנת הון טרם הגשת כתב תביעה (ראו למשל: ע"ח (מחוזי חי') 23353-10-11 מדינת ישראל נ' פיסו (14.2.2012); ב"ש (מחוזי ת"א) 92065/05 חב'רנקו אסוסיאד נ' מדינת ישראל (10.7.2005); ב"ש (מחוזי ת"א) 91455/02 פרקליטות מחוז ת"א - מיסוי וכלכלה נ' צין (11.7.2002); ע"ח (מחוזי פ"ת) 12922-08-12 מדינת ישראל נ' גרינספן (4.10.2012)).

במאמר מוסגר אציין כי בעבר עלו בפסיקה דעות שונות בהתייחס לתחולה המקבילה של שני המסלולים והיו שסברו כי נוכח ההסדר הספציפי בחוק איסור הלבנת הון אין לפעול לפי הפסד"פ (ראו יעל גרוסמן ורוני בלקין איסור הלבנת הון: להלכה ולמעשה ס' 7.8 (2006)). אולם נראה כי ההכרעה בדנ"פ אברם סתמה את הגולל על המחלוקת בסוגיה זו.

7. לא נעלמה מעיני טענתם של המבקשים לעניין אופן הבחירה בין שני המסלולים, וטענתם כי בתי המשפט אינם מתייחסים להלכה למעשה לאופן בו יש לבחור בין שני המסלולים. לעניין זה אפנה לדבריה של הנשיאה ביניש:

"כמובן, הנקיטה בהליך לפי הפקודה או לפי חוק איסור הלבנת הון או פקודת הסמים המסוכנים אינה שרירותית, ועליה לתאם את נסיבותיו הפרטניות של כל עניין ועניין. בבחירה בין החלופות הרלוונטיות, על המדינה לפעול בהתאם לחובתה לבחור באפשרות הפוגעת פחות בזכויות האדם" (דנ"פ אברם, פסקה 3).

ברם, לא זה המקרה בו על בית המשפט לפתוח ולעיין מחדש בקווים המנחים שהתווה ולהתערב בקביעת בית משפט קמא. במקרה דנן, בית המשפט המחוזי נתן דעתו לשאלת ההכרעה בין המסלולים השונים וציין במפורש כי שוכנע שהבחירה במסלול הראשון נובעת מטעמים ענייניים, שעיקרם השלב בו מצויה החקירה המסועפת בדבר החשדות נגד המבקשים.

למעלה מן הצורך אוסיף כי לעניין הפגיעה בזכותם של המבקשים מקובלים עלי נימוקיו של בית משפט השלום. בית המשפט הכיר בפגיעה בזכות הקניין של המבקשים מעצם הקפאת חשבונות הבנק שלהם טרם נקבעה אשמתם, אך קבע כי הפגיעה לתכלית ראויה ומידתית, בשים לב לעובדה שלמבקשים עסקים רבים נוספים שפעילותם לא הוגבלה והם יכולים לנקוט בפעולות שונות על מנת להקטין הפגיעה.

סיכומי של דבר, כי בהינתן התייחסות בתי משפט קמא לזכותם של המבקשים ולבחירה בין המסלולים, גם לגופם של דברים לא מצאתי כי נפל פגם המצדיק את התערבותנו בגלגול שלישי.

8. בשולי הדברים אציין כי הטענות לגבי סמכותו העניינית של בית משפט השלום לא הועלו כלל בפניו. אמנם המבקשים טוענים כי ב-9.4.2013 התקיים גם דיון "מחוץ לפרוטוקול" בו נטען כי לא הייתה סמכות בידי המשיבה לתפוס את כלי הרכב, אך אין טענה זו מתיישבת עם אמירתם המפורשת של המבקשים, המופיעה בפרוטוקול, ולפיה אין להם שום טענה נגד הצווים עצמם. למעשה, הטענה עלתה לראשונה רק בערר לבית המשפט המחוזי ולאחר החלפת הייצוג של המבקשים. דומני כי גם מטעם זה ניתן היה לדחות את הבקשה.

9. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ז בסיון התשע"ד (25.6.2014).

שׁוֹפֵט